

Тичина В.П.,

к. ю. н., доцент кафедри права
та правоохоронної діяльності

Ковальчук О.Ю.

студентка 1 курсу

Державний університет «Житомирська політехніка»,

Місто Житомир

УКРАЇНА В ЄВРОПЕЙСЬКІЙ СИСТЕМІ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ

Регіональні міжнародні механізми захисту прав людини створюються на підставі відповідних міжнародних договорів окремих груп держав, як правило в межах географічних регіонів. На цей час регіональні механізми захисту прав людини створено у Європі, Америці, Африці, Південно-Східній Азії, Близькому Сході. Як правило ці органи поширюють свою компетенцію на держав-учасниць відповідного регіонального міжнародного договору про права людини.

Щодо європейської системи захисту прав людини, то можна говорити про функціонування декількох механізмів захисту прав людини і основних свобод в Європі, серед яких Рада Європи (далі – РЄ), Організація з безпеки та співробітництва в Європі (далі – ОБСЄ), Європейський Союз (далі – ЄС), які діють на підставі відповідних регіональних міжнародних договорів, зокрема: Конвенції про захист прав людини та основних свобод 1950 р., Хартії ЄС про основоположні права 2000 р., Договору про ЄС 1992 р., Договору про функціонування ЄС 1957 р., Гельсінського Заключного Акту 1975 р.

На сьогодні найзначнішу роль у сприянні забезпеченню та захисту прав людини на європейському рівні відіграє Рада Європи – політична міжурядова організація, яка складається з 47 держав-членів, головною сферою діяльності якої від моменту виникнення є захист прав людини та основних свобод. Рада Європи діє на засадах Статуту від 3 серпня 1949 р., у преамбулі якого проголошується, що духовні й моральні цінності, які є загальною спадщиною народів держав-членів,

є першоосновою принципів особистої й політичної свободи та верховенства права, на яких ґрунтується істинна демократія [1].

Один із найбільших успіхів Ради Європи, це прийняття Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року (далі – ЄКПЛ), яка слугує основою для Європейського суду з прав людини, міжнародного судового органу, юрисдикція якого поширюється на всі-держави члени, що ратифікували ЄКПЛ, і включає всі питання, які стосуються тлумачення і застосування конвенції, включаючи міждержавні справи та скарги окремих осіб.

До європейської системи захисту прав людини в рамках Ради Європи Україна вступила у 1995 р. На підставі винесеного 26 вересня 1995 р. Парламентської Асамблеї РЄ висновку, Комітет міністрів Ради Європи одностайно ухвалив резолюцію про запрошення України стати 37-м членом організації і приєднатися до її Статуту [2]. 31 жовтня 1995 р. Верховна Рада України ухвалила Закон України про приєднання до Статуту Ради Європи.

На сучасному етапі відображенням пріоритетів співробітництва нашої держави в рамках цієї міжнародної регіональної організації є План дій Ради Європи для України на 2018-2021 рр. від 21 лютого 2018 р. [3]. Цим Планом дій Рада Європи та Україна погодили через програми співпраці спільно сприяти поступу реформ, спрямованих на зміцнення незалежності та ефективності системи правосуддя, гармонізацію застосування європейських стандартів у галузі прав людини, посилення парламентської спроможності, вдосконалення врядування на всіх рівнях, протидію корупції та відмивання грошей, боротьбу з жорстоким поводженням і безкарністю, захист прав ув'язнених, підвищення якості та полегшення доступу до правової допомоги, захист прав людини внутрішньо переміщених осіб (ВПО), посилення захисту меншин та протидію дискримінації за будь-якими ознаками, запобігання насильству щодо дітей та сприяння правам дитини, розширення доступу до публічної інформації, захист персональних даних і підвищення незалежності ЗМІ та безпеки журналістів. Також було досягнуто домовленості про сприяння гендерній рівності та посилення ролі громадянського суспільства в процесах реформування.

Не менш важливу роль в європейській системі захисту прав людини відіграє також Організація з безпеки та співробітництва в Європі, яка ставить собі за мету збереження миру й розвиток демократії на європейському континенті. Сьогодні ОБСЄ є найбільшою регіональною організацією, яка об'єднує 57 держав Європи, Центральної Азії та Північної Америки для розвитку політичного діалогу та співробітництва у сфері безпеки в усіх її вимірах – військово-політичному, економіко-довкільному та людському.

Україна є учасницею ОБСЄ з 30 січня 1992 р. Серед пріоритетів діяльності України в цій міжнародній організації слід відзначити: зміцнення потенціалу ОБСЄ як платформи для політичного діалогу та інструменту раннього попередження, запобігання конфліктам, врегулювання кризових та конфліктних ситуацій та постконфліктного відновлення; відновлення дотримання Російською Федерацією основоположних принципів згідно з Гельсінкським заключним актом ОБСЄ 1975 р. та зобов'язань в рамках ОБСЄ внаслідок військової агресії на сході України, окупації та анексії АР Крим та м. Севастополь, засудження викрадення та незаконного утримування українських громадян в Росії; сприяння процесу пошуку моделей мирного врегулювання Придністровського конфлікту; посилення потенціалу ОБСЄ у боротьбі з транснаціональними викликами та загрозами безпеці (боротьба з проявами тероризму, незаконним обігом наркотиків, організованою злочинністю, протидія загрозам, що надходять з кіберпростору); подальша розбудова та зміцнення в рамках ОБСЄ діалогу з питань енергетичної безпеки [4].

Окрім того, Україна приділяє особливу увагу питанням розвитку співробітництва між державами-учасницями ОБСЄ у сфері захисту навколишнього середовища, протидії торгівлі людьми, просуванню терпимості і недискримінації, утвердженню свободи слова, проблемам національних меншин у міждержавних відносинах.

Проаналізувавши європейську систему захисту прав людини, можна дійти висновку, що на сьогоднішній день Україна активно співпрацює з багатьма європейськими міжнародними організаціями, зокрема, Радою Європи та ОБСЄ, діяльність яких спрямована на захист прав людини та основоположних свобод.

Список використаних джерел:

1. Статут Ради Європи: міжнародний документ від 05.05.1949 р. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001#Text
2. Рада Європи: міжнародні програми. Офіційний веб-сайт Вищої ради правосуддя. URL: <https://hcj.gov.ua/page/rada-yevropy>
3. План дій Ради Європи для України на 2018-2021 рр.: міжнародний документ від 21.02.2018 р. URL: <https://rm.coe.int/ap-ukraine-2018-2021-ukr-local-lang-official-non-web/16809e4563>
4. Участь України в Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ): багатостороннє співробітництво. Офіційний веб-сайт Міністерства закордонних справ України. URL: <https://mfa.gov.ua/mizhnarodni-vidnosini/organizaciya-z-bezpeki-i-spivrobotnictva-v-yevropi>